

66

મોને અક્ષર પસલી.

મુલજ દુલમજ વેદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કાર્યાયાચિટ્ટ વિભાગ]

અવધાન ૨૫૪૩

ચર્ચક

કુલકર્તા નામ બાલુભાઈ

આકૃષ્ટ

૫૨૧૮૧

વિષય ૨૫ ૪૪૫ : ૪ : ૬

ઝેલોને અક્ષર પસંદી.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કૌપીરાઈ-સંગ્રહ
૨૫૦

સ્વર્ગચાસી

શ્રીમતી મેનાબાઈ મુસઝ વેદના

પુણ્ય સ્મરણાર્થે

બહેનોને ભેટ. ૧.

સેવા સદનની પ્રથમ ગયંતિ.

તા. ૧૧-૭-૧૯૦૮.

મુંદર બહેનો ! પવિત્ર મૈયાઓ ! ભરતન-
મિની મંત્રણ આશાઓ ! જય જમદંત્રે !

તમારાં મંત્રણ કાર્ય તમારી સેવાઓની દી-
ક્ષાઓને આજે એક વર્ષ પૂરું થયું. જમજનની
પરમ કલ્યાણીની માતાની પરમ પ્રસાદીએ તમારાં
હૃદયાનાં બીજમાં અમૃતની પ્રસાદી છાંટી. તમારા
આત્મજાગમાં પરમવાસના અંકુર ફૂટ્યાં; ને સં-
સાર ક્ષેત્રમાં મીઠી મુંગધીનો બહાર કંઈ અંગે
રહ્યો. આનંદ થયો બહેનો ! જય જમદંત્રે !

બહેનો ! મંત્રણ માતા જમદંત્રીની પવિત્ર
મૂર્તિ એક છે, અદ્વિતીય છે. માતાજી, સકલ
સૃષ્ટિનાં હૃદય છે. દેવી, અન્તર્યામી જ્યોતિ
છે; પુત્રના-પુત્રીના પ્રાણ છે. તે જ્યોતિ અન્તર
છે, બહાર છે; દૂર છે પાસે છે. અણ છે મ-
હાન છે. અજર છે, અમૃત છે, સર્વનું મૂળ છે,
સર્વનો સ્તંભ છે.

ઉંચા ઉંચા આકાશના શિખરની પાર,
 આઘે આઘે દરિયાની અદશ્ય સીમની પાર તે
 પવિત્ર જ્યોતિ જાગે છે. તે જ્યોતિ સર્વ આપક
 છે, અમર છે. ઝહેનો ! તેજ આપણા આત્માનો
 આરામ છે. આખી સૃષ્ટિ તે દેવીનું મંગલ મ-
 ન્દિર છે. ઝહેનો ! આપણે સદુ તે એક માતા-
 ઇના મન્દિરનાં જ બાળુડાં છો ! તેજ પરમ
 જ્યોતિ હૃદયનો આધાર છે. આપણું હૃદય તેજ
 જ્યોતિનું મંગળ મન્દિર છે. આપણા મંદિરમાં-
 સૃષ્ટિના મંદિરમાં તે જ્યોતિ ખિરાળે છે. આ-
 પણું મૂલ્ય, આપણું જીવન, આપણું મોક્ષ ધામ
 તેજ પવિત્ર જ્યોતિ છે.

મુન્દર સ્વર્ગમાં જન્મતના કોણાદલ તે સુ-
 ખદુઃખ બધાં સમારમાં તેજ પવિત્ર જ્યોતિ
 જાગે છે. તે ક્રૂરતા બયાનક અંધોર નરકમાં
 એ તેજ પવિત્ર પતિતપાવની જ્યોતિનાં દર્શન
 થાય છે.

ઝહેનો ! મહારી પવિત્ર નેયાઓ ! સેવા

સહનની સેવિકાઓ ! જુઓ ! જુઓ ! તે જ્યો-
તિનાં દર્શન તમને નથી થતાં ! જ્યાં જ્યાં ન-
જર હરે ત્યાં તેનાં દર્શન તમને નથી થતાં !
ઝઢેનો ! તે દિવ્ય માતાની મીટ ઉપડે છે કે સૂર્ય
ચંદ્રની જ્યોતિઓ પ્રકાશે છે. માતાજી મંત્ર મેલે
છે કે સુદિનાં ચક્ર ચાલે છે. માતાજી તંત્ર દારે
છે ને અનન્ત આકાશ નમી પડે છે. માતાજી
ગંધ સાહે છે ને સમુદ્રનાં નીર ડેલે છે. મા-
તાજીની દિવ્ય વીણા વાગે છે, ને દિમાચળનાં
દિમ ગળે છે. માતાજી દાન વિધિ માંડે છે ને
પૃથ્વી અન્ન આપે છે. માતાજી ચક્ર ચીંધે છે
ને અમુરો દેવો શાપ છે. માતાજી મન્થન માંડે
છે ને અમૃતનાં માંખણ તરે છે. માતાજીની
પરમ પ્રસાદી પીતો ઝઢેનો ! આપણો પ્રાણ પરમ-
દેહ ! મુંદરીઓ ! તમારો પવિત્ર આત્મા મુંદર જ
શાપ ! તમો ને પરમ જ્યોતિના અંશ છો.

ઝઢેનો ! મેયાઓ ! તે જગજગનની અન્ન-
પત્રાં પાસે ઝઢેનો ! આવો આપણે ભિક્ષા માગીયે.

દીકરીઓ માતાજી પાસે જ માગે. બહેનો સેવાનાં
 મન ડીધાં; શું માગશો ? જમતની પવિત્ર કલ્યાણ
 વાસનાઓની જ બહેનો તો શિક્ષા માગશે. સે-
 વિકોઓ તો જમતસેવાની જ વાચના કરશે.
 બહેનો ! ચાલો હું પણ તમારીજ સાથે શિશુક
 થઈ પરમ માતા પાસે સાથે જ શિક્ષા-સ્તવન
 કરું.

જમ ભુખે મરે છે, દેવિ !

અશ્વય પાત્ર આપશો ?

જમ તૃપાતુર છે, અમ્મે !

અમૃતના આરા દર્શાવશો !

જમ પડે છે, રડે છે, મરે છે, ભવાનિ !

આશાની પૂર્વિમા ત્રગડાવશો !

જમ મંધારે બહુ છે, બમે છે, નયોતિ !

જ્ઞાનાર્ક મમને સ્વપ્નાવશો ?

જમ શ્રદ્ધાગુ છે, વાટ બુલે છે,

સત્ય બોધવા અવતરશો !

જમ લડી મરે છે, માતા !

શનિની મનિ સાંધશો ?

જલધિ ડુબાવે છે, જમોદારિજ !

નેહનોડા થશો ?

નિરિ થડવો કઠિન છે, સતિ !

પવન પાવડી દેશો ?

ચોંદ લોકનાં હસન નથી ઝીલાતાં, મા !

દિવ્ય દુઓ દેશો ?

દીક્ષા લીધી છે, દાન નથી થતાં, મા !

સારથી થશો ?

ધર્મધેત્રે ધુજું છું, રોમ હર્ષ થાય છે.

ગીતા ગોપશો જ્ઞાનમાતા !

સંનના અભિલાષ છે, સાધવિ !

સિદ્ધિ મંત્ર સિખવશો !

આપને દારૂ ખગે છું, મંમગ માતા !

અનુમત કરશો ?

આદેશના આદર્શ યાત્રું છું.

મર્યાદા ! મિત્રાન્વેષિ

જ્ઞેનો ! મૈયાઓ ! પરમ માતા પાસે આ
આપણું નિત્યનું સ્તવન, નિત્યની યાચના. આથી
પરમ યાચના શું થાય ? જ્ઞેનો માનવીઓની
રક્ષા તેજ માતાજીનું પૂજન. ચ.કો ! ચાકો !
આપણે સંસારની સેવાઓ કરીએ. આપણે મા-
તાજી પાસે યાચના કરી, હું તમારી પાસે યા-
ચના કરું છું. જ્ઞેનો ! આજ આ મંગળ દિને
તમારી પાસે માત્રું છું. તમો સંસારની દેવીઓ
છો, માતા છો, માલિની છો. પરમ માતાજી
પવિત્ર જ્યોતિના અંશ છો.

આવશ્યો, જ્ઞેનો ! તમારા રક્ષાકાર જોડે સં-
સારમાં જ અલ્પ જમાવવા. જ્ઞેનો ! એક વર્ષ-
નાં મંગળ કીર્તનો પછી આજ સેવાસહનની
મંગળ જવંતીએ હું તમોને અક્ષર પસંદી આપું
છું. જ્ઞેનો ! તમારી હ્રમહ્રમ અક્ષતની પવિત્ર

પ્રસાદીનો અભિલાષી છું. અને હું મુંદરીઓ ત-
મારી પાસે તે જ મંગળ સાચના કરું છું કે:—

તમો પરમ જ્યોતિના અંશ છે. તે જ્યોતિ
સરસ્વતીનો અવતાર છે. સરસ્વતી દેવી વીજ્ઞા-
ધારી માતા સંસારમાં અમૃત સંચિત્રિની વિદ્યા-
ના પાઠ પ્રેરે છે. તે જ્ઞાનની મૂર્તિ છે. બહેનો!
આ જ્ઞાન શીખો! વિદ્યા માટે તપ તપો ને સ-
રસ્વતીનાં મંદિરો સંસારમાં, ગૃહમંદિરમાં, દેવ-
મંદિરમાં હુદ્હુમ્બમાં—અજ્ઞાન અંધકારમાં પડેલા
પેસાના મઠમાં બ્રહ્મતા તથા દારિદ્ર્યથી પીડાતા
ગરિબોનાં સ્થાનોમાં સ્થાપો.

બહેનો! તમો પરમ જ્યોતિના અંશ છે!
તે પરમ જ્યોતિ પ્રજુષ્ટીલાની બંસી છે. બહેનો!
તમારા સુંદર કંઠોમાંથી પ્રજુષ્ટીલાનાં સંગીતો નિ-
કળો! જે મધુર સંગીતોથી ગૃહ ગભરો છે તે
મધુર સંગીતને દિવ્ય બનાવો. સંગીત પ્રજુનો
અવતાર છે ને તેને લખ કરાવવું તેતો તમારો જ
ધર્મ છે. બહેનો વીણા દ્યો, હારમોનીયમ દ્યો.

ને તમારા ઘરમાંજ નહિ પણ દુઃખીનાં ઘરોમાં, માંદાઓના ઔપધાસ્યોમાં, પામર વૃત્તિને દાબના પરમ જ્યોતિનાં આશામયો જ્ઞાન કરતાં કરો.

જ્ઞેનો ! તમે પરમ જ્યોતિના અંશ છો. પરમ જ્યોતિ પતિત પાવની ગંગાસ્વરૂપે સ્વર્ગમાંથી પતિતોને પાવન કરવા ઉતરે છે. શંકરના પવિત્ર મસ્તકને સ્પર્શી સંસારના મલીન પ્રદેશોમાં પવિત્ર જ્યોતિ પવિત્રમય પ્રયાત્ન કરે છે ને તેને આરે જે આવે, તેમાં જ્ઞાન કરે, તેનું પાન કરે તેનો ઉદ્ધાર કરે છે. તમે, મેયાઓ ! ગંગાજી જેવાં શુદ્ધ બનો ! પતિત સંસારને શુદ્ધ કરો. પતિત પાવની માતાઓ બનો ! જ્ઞેનો સંસાર દુઃખી છે, પાપી છે. તેનાં દુઃખ દૂર કરો, પાપ ધોઈ નાખો ! આ સેવા કરવા મુંદર છો તેવાં શુદ્ધ બનો ?

જ્ઞેનો ! તમે તે જ્યોતિનાજ અંશ છો :—તે જ્યોતિ માતા રૂપે ગૃહે ગૃહે અવતાર લેશે.

શ્રદ્ધમાં માતાનું કામ કરો છો. માતા ને પાત્રો-
બાળકોનું પોષણ કરે. માતા ને સ્વાયંભૂતની
પરમ ભૂતિ, નિજ બાળકો માટે સર્વનું અર્પણ
કરે. માતા એટલે ક્ષમાની દેવી, ક્ષમાજી આપે.
માતાઓ ! શ્રદ્ધમંદિરમાં સેવા કરો છો તેજ સેવા
સંસારમંદિરમાં કરો. સંસાર બુધ્ધો છે,
બાળક માફક રહે છે. સંસાર માંદો છે, બાળ-
કાના જેવા પોષણની તેને જરૂર છે. સંસાર બૂલે છે,
તમારા જેવી માતાઓની ક્ષમાનો અધિકારી છે.
માતાઓ ! સંસાર મંદિરની માતા, પાત્રો ને ક્ષમા
દેવી બનો !

શ્રદ્ધદેવીઓ ! સુંદરીઓ ! સુંદર છો, સુંદર સં-
સારમાં સજ્જ છો. સંસારને શ્રદ્ધને સુંદર બના-
વવો તે તમારું પ્રથમ કામ. તમો શ્રદ્ધની માલિકી
ની છો, શ્રદ્ધને બામ બનાવો, દુઃખીનો દિશારામ
બનાવો. મંગળ કૃત્યોનાં વૃક્ષો, વેણીઓ, પુષ્પો
ઉમાવો, પમરાવો ને જે કાર્ય શ્રદ્ધ માટે કરો તે
સંસાર માટે પણ કરો.

ભગિનીઓ ! આ હુમકુમ અક્ષતની હું આજે
 તમારી પાસે આશા રાખું છું. જ્ઞેનો એટલે બા-
 ઇની નિષ્કામ સહધર્મચારિણીઓ ! જ્ઞેનો આ
 સહધર્મચાર થાયું છું. ચાલો ! ચાલો મારી સાથે
 દીવાની દુનીયાના ક્ષેત્રમાં રડતી, રીજાતી, મરતી
 દુનીયાની ઇસ્પીતાલમાં, અધોર નરકમાં બુખે
 મરતા બૃહ્યા પડતા જનોની પાસે ચાલો, ચાલો,
 સેવાસદનની સેવિકાઓ, અન્નપૂર્ણાના અશ્રુય
 પાત્રની મંગળ પ્રસાદી ભરી ચાલો, ચાલો !
 સેવાની દીશ્વા હ્યો. સંસારની સેવા આદરો, સં-
 સારને સ્વર્ગ બનાવો. સંસારમાં નવ ઉપા જેવી
 નવી આશાની ભ્રમતીનો રાસ જમાવો :—

આશાનાં નર ને શ્રદ્ધાનાં પૂરની

ઉપા ભગી, ઉપા ભગી;

ભગો, ભગો, કીલ્લનારી હો જ્ઞેન !

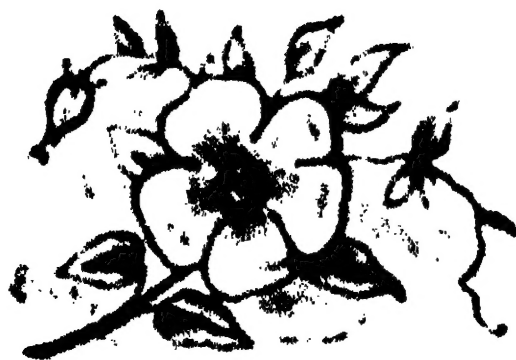
ઉપા ભગી ઉપા ભગી :—આશાનાં—૦

આશાની ઉપાની ચેતન ચતુરા શી
ચમકતી ઝમકતી નવગ્રીજ ભમી;
ભમો, ભમો, ઝીણનારી રે બહેન !

ઉપા ભમી, ઉપા ભમી: આશાનાં-૦

સાજની યે સોદંતો આવે બાજાઈ:
મન મહાજન જમતંત્રી યે માયત્રી માય:
શુદ્ધિના પ્રથમના પ્રણય બાનુના,
મુવર્ણ મુધાના ઉભરે રે મેઘ:
ભમો, ભમો ઝીણનારી રે બહેન !

ઉપા ભમી, ઉપા ભમી:૦-આશા-૦

મુંબઈમાં,

“નિર્મલસાગર” છાપખાનામાં માલિકને માટે
બાળકૃષ્ણ રામચંદ્ર શાસ્ત્રીએ છાપ્યું.

છપાય છે.

નિજકુંજ:

આ જ લેખકનાં મુજરાતી કાવ્યો

